

Sygn. akt V ACa 367/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Jadwiga Galas
Sędziowie :	SA Anna Tabak (spr.) SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. M., M. F. i E. S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 21 grudnia 2012 r., sygn. akt XIII GC 329/12

prostując w zaskarżonym wyroku nazwisko powoda z (...) na (...)

oddala apelację.

Sygn. akt V ACa 367/13

UZASADNIENIE

Powódka Zarząd (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w pozwie przeciwko pozwanej (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wnosił o:

1. uchylenie uchwały nr (...) Zgromadzenia Wspólników z 13 lipca 2013r. w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż majątku spółki;
2. stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Zgromadzenia Wspólników z 13 lipca 2013r. w sprawie zobowiązania zarządu spółki do udzielenia informacji na temat spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w S., ewentualnie o uchylenie uchwały;

3. zasądzenie kosztów postępowania.

Na uzasadnienie żądania powołał sprzeczność uchwały nr (...) z umową spółki, dobrymi obyczajami oraz godzenia w interesy spółki, przekroczenie kompetencji zgromadzenia wspólników, dotyczy w istocie zmiany umowy spółki, powoduje pozbawienie zarządu bieżącego prowadzenia spraw spółki.

Uchwała nr (...) natomiast przekracza kompetencje walnego zgromadzenia, przekracza ustawowe prawo wspólników kontroli spółki, gdyż rozciąga się na osoby trzecie, co jest sprzeczne z prawem.

Pismem z dnia 10.XII.2012 roku pełnomocnik powoda podał nazwiska członków zarządu wnoszących powództwo.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, zaprzeczając by przedmiotowe uchwały naruszały przepisy prawa, postanowienia umowy spółki i godziły w jej interesy.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Katowicach:

1. uchylił uchwałę nr (...) Zgromadzenia Wspólników z 13 lipca 2012r.;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. rozstrzygnął o kosztach postępowania.

ustalając następujące okoliczności faktyczne:

W dniu 13.07.2012r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej Spółki na których zapadły; uchwała nr (...) w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż majątku przez zgromadzenie wspólników oraz uchwała nr (...) zobowiązująca zarząd spółki do udzielania informacji na temat Spółki (...) za lata 2008-20012 przez przedstawienie w terminach dwóch tygodni następujących dokumentów : bilansu , rachunku zysków i strat, sprawozdań finansowych z działalności Spółki tj. stanu środków finansowych na rachunkach bankowych i w kasie na dzień 31.12.2008r.do 31.12.2012r., udzielonych pożyczek, umorzeń zobowiązań i wypłaconych dywidend za ten okres oraz udzielenia wyjaśnień w w/w sprawach. Powodowie są członkami zarządu pozwanej i w dniu 24.07.2012r. niniejszym pozwem zaskarżyli w/w uchwały.

Sprawy związane z decyzjami dotyczącymi zbywania majątku pozwanej ustalone zostały w umowie pozwanej spółki. Z §13 pkt.9 jednolitego tekstu tej umowy wynika, że do wyłącznej kompetencji Zgromadzenia Wspólników należą sprawy o zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub zorganizowanej jego części oraz ustanowienie na nich ograniczonych praw rzeczowych. Ponadto w/w organ pozwanej może podjąć uchwały także we wszystkich innych sprawach, za rozpatrzeniem których wypowiedzą się wspólnicy reprezentujący co najmniej 1/10 kapitału zakładowego. Do kompetencji rady nadzorczej należy wyrażanie zgody na tworzenie spółek prawa handlowego, w tym z wyłącznym udziałem spółki oraz przystępowania do innych spółek z kapitałem krajowym jak i zagranicznym oraz wyrażanie zgody zarządowi na dysponowanie przez zarząd środkami kapitału zapasowego, rezerwowego oraz innych funduszy, zaciąganie zobowiązania do świadczenia majątkiem spółki o wartości przewyższającej wartość kapitału zakładowego (§ 16 ust.2 a, b umowy) W pozostałych przypadkach składanie oświadczeń w zakresie zobowiązań nie przekraczających 100.000 zł powierzono każdemu członkowi zarządu samodzielnie , a powyżej tej kwoty członkom zarządu łącznie (§ 20 ust.2 umowy).

Pozwana jest 100% udziałowcem „(...)”, Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. W/w przedsiębiorstwo jest zatem spółką zależną, a pozwana spółką dominującą, przy czym oba podmioty nie sporządzają skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej. W spółce (...) funkcje prezesa zarządu pełni E. S., a w skład rady nadzorczej wchodzi pozostali powodowie.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dowody z dokumentów.

W takim stanie faktycznym Sąd pierwszoinstancyjny wyciągnął następujące wnioski:

Powodowie – jako członkowie zarządu spółki – mieli legitymację czynną do wniesienia niniejszego powództwa.

Roszczenie powodów w zakresie uchwały nr (...) zasługiwało na uwzględnienie, gdyż narusza ona umowę spółki i godzi w jej interesy.

Wyłączną kompetencją Zgromadzenia Wspólników określają przepisy art. 228, 229 i 230 k.s.h., które nie mają charakteru bezwzględnie obowiązującego i zezwalają – gdy umowa spółki tak stanowi – przekazanie uprawnień zgromadzenia innym organom spółki. Taka sytuacja ma miejsce w pozwanej Spółce, gdyż radzie nadzorczej przekazano wyrażenie zgody na dysponowanie przez zarząd środkami funduszy spółki i zaciąganie zobowiązań o wartości dwukrotnie przewyższający jej kapitał zakładowy, a zarządowi poniżej tej wartości. Umowa pozwanej spółki nie przewiduje zgody zgromadzenia wspólników na sprzedaż każdego majątku pozwanej poza przypadkami wymienionymi w §13 ust. 9 umowy, więc uchwała nr (...) jest sprzeczna §16 ust. 2b i § 20 umowy spółki jako, że daje dodatkowe uprawnienia zgromadzeniu wspólników, które nie były zastrzeżone umową spółki i wkracza w zakres praw przyznanych radzie nadzorczej i zarządu. Jednocześnie uchwała ta godzi w interesy spółki, gdyż dezorganizuje funkcjonowanie spółki w obrocie gospodarczym oraz wewnątrz spółki. Stwarza w istocie taką sytuację, w której w przypadku sprzedaży majątku przekraczającego dwukrotną wartość kapitału a nie będącego zbyciem przedsiębiorstwa lub jego części możliwym jest wydanie 2 różnych decyzji przez radę nadzorczą i zgromadzenie wspólników, co utrudni lub uniemożliwi wykonanie jej przez zarząd. Nadto decyzję każdą musiałoby podejmować zgromadzenie, co uniemożliwiłoby działalność zarządowi.

Za niezasadne natomiast uznał Sąd Okręgowy oba roszczenia w stosunku do uchwały nr (...).

Nie było podstaw do uznania nieważności uchwały nr(...). Powodowie nie wykazali, który z przepisów ustawy został naruszony przedmiotową uchwałą.

Przywołał Sąd przepis art. 212 k.s.h. przyznający wspólnikom prawo kontroli, chyba, że umową spółki zostało to prawo wyłączone. Pozwana jest w 100% udziałowcem spółki (...), więc przysługuje jej prawo kontroli tejże spółki. Spółka (...) co prawda posiada radę nadzorczą, ale powodowie nie wykazali by umową spółki wspólnikom spółki (...) odjęto prawo kontroli, co ewentualnie ograniczałoby prawo pozwanej. Uchwała nr (...) nie jest sprzeczna z przepisami prawa, gdyż dokumenty finansowe spółki (...), jak bilans, rachunek zysków i strat są ujawniane w rejestrze sądowym, z którym pozwana może zapoznać się. Pozwana – jako spółka dominująca - ma pełne prawo kontroli spółki zależnej. Dodał Sąd, że dokumenty, o których mowa w uchwale nr (...) z pewnością były przez pozwaną weryfikowane podczas zgromadzenia spółki (...), ale może być ponowny wgląd w te dokumenty celem dokonania oceny jej działalności i kondycji finansowej np. by podjąć decyzję co do planów rozwoju pozwanej spółki.

Powodowie nie wykazali również, by uchwała nr (...) była sprzeczna z umową spółki lub dobrymi obyczajami i jednocześnie godziła w interesy spółki. Uchwała nr (...) nie jest sprzeczna z umową pozwanej spółki.

Wyrok Sądu Okręgowego – w zakresie oddalenia powództwa i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania został zaskarżony apelacją powodów domagających się jego zmiany poprzez stwierdzenie nieważności uchwały nr(...) oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Apelujący podnieśli następujące zarzuty:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego,

- art. 201§1 i 212§1 k.s.h. poprzez przyjęcie braku sprzeczności zaskarżonej uchwały z przepisami prawa, skoro z zasady autonomiczności władz poszczególnych podmiotów prawa handlowego wynika, że zobowiązanie zarządu spółki dominującej przez zgromadzenie wspólników tejże spółki do przedłożenia sprawozdania z działalności spółki zależnej przekracza ustawową kompetencję zarządu spółki dominującej;

- art. 213§3 k.s.h. poprzez przyjęcie, jakoby w spółce (...) wspólnikom przysługiwało prawo indywidualnej kontroli, podczas gdy §15 ust. 2 umowy tej spółki wyraźnie wyłącza tę indywidualną kontrolę a jedynie przyznaje ją radzie nadzorczej, która to okoliczność znana jest Sądowi z urzędu, gdyż umowa spółki znajduje się w aktach rejestrowych;

- art. 214§1 k.s.h. w zw. z art. 58 k.c. poprzez przyjęcie, że możliwe jest zrealizowanie uchwały stanowiącej obejście zakazu wykonywania przez członków zarządu czynności nadzorczych bądź rewizyjnych;

2. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 233§1 k.p.c. poprzez brak oceny złożonych dowodów i wszechstronnego rozpoznania sprawy, bezzasadnego pominięcia złożonego przez powódkę aktu założycielskiego spółki (...);

- zasady legalizmu poprzez mylne przyjęcie, że na powodach spoczywał obowiązek wskazania prawa mającego zastosowanie w niniejszej sprawie;

3. sprzeczność istotnych ustaleń wyrażającej się w pomyleniu danych osobowych strony powodowej.

W uzasadnieniu skarżący podali, że przepis art. 201§1 k.s.h. nie zawiera normy kompetencyjnej odnośnie podejmowania przez zarząd działalności kontrolnej w spółce dominującej i w spółkach zależnych, zaś członkowie zarządu nie mogą wykonywać czynności nadzorczych czy rewizyjnych, nie związanych z kierowaniem spółki, co wynika z art. 214§1 k.s.h.

Zaskarżona uchwała jest sprzeczna z prawem, gdyż prowadzi do obejścia art. 214§1 k.s.h.

Dodali, że uchwała jest niemożliwa do wykonania. Wymienioną uchwałę zarząd spółki dominującej został zobowiązany do udzielenia informacji na temat spółki zależnej i złożenie dokumentów dotyczącej spółki zależnej, a więc o innym podmiocie prawnym. Ma on jedynie możliwość uzyskania powszechnie dostępnych dokumentów (znajdujących się w rejestrze sądowym), ale nie ma możliwości złożenia wyjaśnień.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powodów nie jest zasadna.

Ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny w sprawie jest prawidłowy, znajduje oparcie w zebranych dowodach ocenionych w granicach zakreślonych normą art. 233 k.p.c. i ustalenia te Sąd Apelacyjny potwierdza w całości, uznając je za własne.

Sąd pierwszoinstancyjny wyciągnął również właściwe wnioski prawne.

Na wstępie należy podkreślić prawomocne rozstrzygnięcie w zakresie żądania powodów uchylenia uchwały nr (...) z 13 lipca 2012 roku oraz uchylenia uchwały nr (...) z 13 lipca 2012 roku, gdyż powodowie swoją apelacją objęli jedynie rozstrzygnięcie (oddalające powództwo) w zakresie żądania stwierdzenia nieważności uchwały nr (...) z 13 lipca 2013 roku, czym Sąd Apelacyjny był związany.

Przyznać co prawda należy rację apelujących o błędnym podaniu w zaskarżonym wyroku nazwiska jednego z powodów, jednakże ta oczywista omyłka Sądu pierwszoinstancyjnego, którą Sąd Apelacyjny sprostował w oparciu o przepis art. 350 k.p.c., nie może prowadzić do uznania za zasadny zarzut o sprzeczności ustaleń Sądu z zebranymi dowodami i częściową niewykonalnością wydanego wyroku.

Za chybiony należy także uznać zarzut apelujących o naruszeniu przez Sąd Okręgowy przepisu art. 233 k.p.c.

Powodowie złożyli do akt sprawy akt założycielski spółki zależnej pozwanej (...) sp. z o.o. (której jedynym udziałowcem jest pozwana spółka), z którego to dokumentu dopuszczono dowód na rozprawie w dniu 21 grudnia 2012 roku.

Omawiając ten dowód w uzasadnieniu wyroku niefortunnie użyto stwierdzenia o braku złożenia do akt sprawy umowy założycielskiej. Jak wynika jednak z poprzedzających to stwierdzenie wywodów Sądu, Sądowi chodziło o treść umowy spółki (...), w której zawarto postanowienie o odjęciu wspólnikom (tu pozwanej spółce) prawa kontroli osobistej (w czym powodowie upatrywali się m.in. naruszenia tegoż zapisu zaskarżoną uchwałą nr (...)).

Rację ma Sąd Okręgowy podając brak wyłączenia uprawnienia wspólników spółki (...) kontroli osobistej, skoro w przedłożonym przez powodów akcie założycielskim brak takiego postanowienia.

Apelujący podnieśli, iż w spółce (...) w §15 ust. 2 umowy spółki wyłączono uprawnienia wspólników do osobistej kontroli tejże spółki. Uszło jednak ich uwagi brak wykazania tej okoliczności, gdyż jak już podano wyżej w złożonej umowie spółki (...) nie zawarto takiego zapisu. Nietrafne jest twierdzenie skarżących, by okoliczność ta mogła być Sądowi orzekającemu znana z urzędu. Sąd orzekający nie miał możliwości wglądu do akt rejestrowych prowadzonych przez inny sąd, zwłaszcza iż obowiązuje zakaz udzielania do wglądu innemu Sądowi akt rejestrowych przez sąd rejestrowy (akta rejestrowe nie mogą być wynoszone poza siedzibę sądu rejestrowego). Po drugie nie można przyjąć, że wszelkie dokumenty znajdujące się w aktach sądowych innych sądów, niżeli siedziba sądu orzekającego (na nawet tej samej siedziby) są sądowi orzekającemu znane z urzędu.

Reasumując tak wątek, powodowie – skoro twierdzili, iż w spółce zależnej tj. (...) wspólnikom odjęto prawo indywidualnej kontroli spółki – to winni byli zgodnie z art. 6 k.c., tę okoliczność wykazać, czego nie uczynili. Nie ulega wątpliwości, iż zaskarżona uchwała Nr (...) odnosi się do zbadania sytuacji finansowej spółki (...), której jedynym udziałowcem jest pozwana spółka. Skoro nie wykazano, by pozwanej Spółce odjęto prawo kontroli osobistej w spółce (...), to pozwana – jako wspólnik może taką kontrolę przeprowadzić poprzez swój zarząd, jako, że w imieniu pozwanej czynności wykonuje zarząd.

Prawo kontroli osobistej wspólników zastało odjęte w pozwanej spółce (której wspólnikami są osoby fizyczne i (...) SA w K.). Regułą jest – zgodnie z art. 212 k.s.h., iż wspólnikom przysługuje prawo kontroli osobistej spółki, uprawnienie to wspólnicy mają z mocy prawa. Jest ono niezależne od wielkości posiadanego udziału w kapitale zakładowym, stanowi prawo osobiste wspólnika.

Uchwałą wspólników takie prawo może być wspólnikom odjęte za zgodą każdego ze wspólników (jako że stanowi to uszczuplenie ich praw). W pozwanej spółce już w chwili zawierania umowy spółki postanowiono o wyłączeniu kontroli osobistej spółki przez każdego ze wspólników.

Nie można uznać za trafny argument skarżących, by zaskarżona uchwała naruszała przepis art. 201 k.s.h.

Zgodnie z przywołanym przepisem do kompetencji zarządu należy prowadzenie spraw spółki i jej reprezentowanie. Prowadzenie spraw spółki obejmuje realizację stosunków wewnętrznych spółki, zaś reprezentacja odnosi się do stosunków zewnętrznych spółki. Prowadzenie przez zarząd spraw spółki obejmuje podejmowanie wszelkich czynności faktycznych, organizacyjnych w celu realizacji zadań i celów spółki. Do takich czynności należą niewątpliwie prowadzenie księgowości, zarządzanie przez spółkę majątkiem i badanie stanu posiadanego majątku, podejmowanie decyzji ekonomicznych, finansowych. Zwrócić należy uwagę, że pozwana spółka posiada majątek w postaci udziału w spółce (...), a skoro spółce pozwanej (jako wspólnikowi) nie odjęto uprawnień do kontroli osobistej w (...), to może ona taką kontrolę przeprowadzić poprzez działanie jej zarządu. Nie można przyjąć – jak sugerują apelujący – by w wyniku podjęcia zaskarżonej uchwały zarząd pozwanej spółki miał być organem nadzorczym pozwanej jak i jej spółki zależnej tj. (...) sp. z o.o. Interpretacja taka jest zupełnie dowolna. Zgodnie z art. 252 k.s.h. żądanie stwierdzenia nieważności podjętej uchwały jest uzasadnione jedynie wówczas, gdy jest ona sprzeczna z ustawą. Co prawda rację mają skarżący, iż nie byli zobligowani do wskazania, jakie przepisy prawa narusza przedmiotowa uchwała, jednakże podniesiony w tym zakresie ich zarzut nie może prowadzić do wzruszenia wydanego orzeczenia.

Przedmiotowa uchwała nie narusza przepisów żadnej ustawy, w tym Kodeksu spółek handlowych, Kodeksu cywilnego.

Odnosnie braku naruszenia wskazanego w apelacji przepisu art. 201 k.s.h. ustosunkowano się już wyżej.

Nie można podzielić poglądu skarżących, by zaskarżona uchwała naruszała przepis art. 214 k.s.h. , który odnosi się do zupełnie innego zagadnienia (zakazu łączenia stanowisk kierowniczych i nadzorczych w spółce z o.o. i spółce zależnej).

Nie można również dopatrzeć się naruszenia przepisu art. 212 k.s.h., jako że, jak podano wyżej, zasadą jest przysługiwanie wspólnikom prawa do kontroli osobistej spółki.

Co najwyżej można by przyjąć, iż zaskarżona uchwała nr(...)powoduje obejście postanowień umowy spółki w przedmiocie odjęcia wspólnikom pozwanej (a dotyczącej jednego z jej składników majątkowych tj. udziału w spółce (...)) prawo kontroli osobistej, co stanowiłoby nie naruszenie przepisu prawa a umowy spółki, tym samym podstawą do żądania jej uchylenia, a nie stwierdzenie nieważności.

Przedmiotem apelacji powodów było jednak stwierdzenie nieważności zaskarżonej uchwały a nie jej uchylenie.

Z podanych wyżej względów apelacja powodów – jako pozbawiona podstaw prawnych – podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. na ich koszt.